

Anemomen

Medlemsblad för
Hallsbergs Naturskyddsförening
Nr 1 2014

Innehåll

Ordföranden har ordet	3
Årsberättelsen	5
Naturreservat i Hallsberg 3	10
Sotterns skärgård	10
Sköllersta prästäng	12
Herrfallsäng	13
Broby äng	14
Grodans år	15
Vår nya hemsida	16
Naturkontakt	17
Inbjudan till årsmöte	18
Proposition: nya stadgar	19
Årets studiecirkel	20
Programmet 2014	21
Några bilder från aktiviteterna 2013	24

Omslagsbilden:

Herrfallsäng när det är som vackrast i slutet av maj.

I förgrunden blommar orkidén Sankt Pers nycklar. En art som inte är så gammal i reservatet. Den har troligen fått hjälp hit, men den passar bra i den gamla slätterängen och har klarat sig bra och nu kan man räkna in hundratals exemplar.

I detta nummer kan du läsa tredje delen av vår serie Naturreservat i Hallsberg där Herrfallsäng ingår.

Hallsbergs Naturskyddsförening

www.hallsberg.naturskyddsforeningen.se

Kontaktpersoner:

Ingela Wallin 0582-161 53

Arne Holmer 0582-407 58

På vår hemsida finns mera:
förutom programmet finns länkar,
bilder från olika aktiviteter, gamla nummer av Anemonen mm.

ORDFÖRANDEN HAR ORDET

Och så var det åter dags för ett nytt år! Vi skriver 2014 och hoppas, att det ska föra mycket gott med sig! Jag önskar er alla härliga dagar med många lyckliga stunder, fast vi alla vet, att det inte alltid blir så. Livet går upp och det går ner, och det är bara att försöka följa med!

2014 innebär mycket för Hallsbergs Naturskyddsförening. Vi ska i år arrangera årsmötet för vårt Länsförbund i Örebro län. Vi har i styrelsen börjat fundera och hoppas, att vi ska få till något bra. Om allt går som planerat, infaller festligheterna söndag den 27 april, då jag vill hälsa er alla hjärtligt välkomna till stämman.

Örebro Länsförbund står dessutom som arrangör för årets Riksstämma, då det bl.a. ska bli val av styrelse för de kommande två åren. Mikael Karlsson, som varit vår ordförande i många år stiger åt sidan, och nya vindar ska blåsa. Så helgen den 14-15 juni kan ni alla komma med till Örebro och följa föreningens arbete på nära håll.

Natursnokar, Naturskyddsföreningens familjeverksamhet, är något som jag tycker skulle vara väldigt roligt, om vi fick till i Hallsberg. Så härmed efterlyser jag nu några naturintresserade individer, gärna föräldrar eller kanske far- eller morföräldrar, som har några små barn, som skulle uppskatta att komma ut i naturen och upptäcka allt spännande den erbjuder! Det ska inte vara något märkvärdigt och man behöver inte vara specialist utan bara intresserad! Jag bodde en gång i världen i Gullspångs kommun. Där hade vi under många år Natursnokar. Vi var tre vuxna personer,

som samlade familjer och hittade på lite olika aktiviteter. Vi träffades en 3-4 gånger per termin och tittade på småkryp, fiskade i bäckar, gick mörkervandring i skenet av marschaller

och bandspelarens hoande ugglor! Gissa om det var spännande? Vi har ju vår stuga i Herrfallsäng, som skulle kunna vara bas för aktiviteterna, om man så tycker. Så kom igen! Vem känner sig manad, att starta en grupp Natursnokar i vår kommun??

Ja så var jul- och nyårshelgen över för den här gången. Julafton var en mycket regnig historia, åtminstone i Göteborg. Det var inte ens någon idé, att tända några marschaller! Blåst har det också gjort med besked. Jag hade en gång ett jättefint paraply, som jag inhandlat i Monets butik i Normandie. Nu har jag ett paraply, som aldrig mer kommer att bli sig likt! Vad skulle jag på bio och göra just den där dagen? Men Monica Z stod på programmet, så var det bara!

På Stadsmuseet har jag sett en utställning om Romerna, deras liv och historia. Man undrar hur människor har kunnat bli behandlade på det viset, som

de har blivit. Det är en stor skam för mänskligheten!

Jag har även gått en stadsvandring i Emigranternas fotspår. Det var hårda tider, när så många tog båten i Göteborg och var tvungna att lämna sitt fosterland. Och vad har vi idag? Utanför många affärer sitter det tiggare med sina muggar och ber om en slant, invirade i gamla täcken för att inte frysa. Vad är det för en ojämlig värld vi lever i?

Till sist vill jag så bara hälsa er alla välkomna till våra kommande programpunkter i föreningen, och jag hoppas, att ni alla ska finna något av intresse! Väl mött!

Ingela Wallin

Ordföranden i arbete vid vår stuga i Herrfallsäng under städdagen den 5 maj. Vi använder stugan till olika aktiviteter. Se mera bilder på vår hemsida! Stugan kan också hyras av medlemmar för 100:-/dygn.

Ansvarig: Arne Holmer 0582-407 58

Föreningen äger en tubkikare med zoomokular och stativ som vi använder vid föreningsutflykter, se exempelvis 5 juni i år.

Den kan också lånas gratis av medlemmar.

Ansvarig: Sture Hermansson
0582-135 87

VERKSAMHETSBERÄTTELSE 2013

Styrelsen presenterar härmed verksamhetsberättelsen för år 2013.

Styrelsen har haft följande sammansättning:

Ordförande: Ingela Wallin
Vice ordf: Sture Hermansson
Sekreterare: Arne Holmer
Kassör Ingrid Ohlsson
Övriga ledamöter:
Ingemar Hallberg, Tage Aronsson, Sven Nederman, Kerstin Pettersson, Sture Sjöstedt
Styrelsesuppleanter:
Karl Gustaf Nilsson, Lena Borg, Clas Göran Larsson, Christina Lindberg.

Styrelsemöten:

Styrelsen har under året haft 9 protokollförda sammanträden. I maj och augusti samlades vi i klubbstugan i Herrfallsäng. Vid övriga sex möten har vi varit på Knutens dagcentral.

Möten, konferenser och kurser:

Ingela Wallin har under året varit kretsens representant i Länsförbundets styrelse med Ingrid Ohlsson som suppleant.

Sture Hermansson, Arne Holmer, Ingrid Ohlsson och Lena Borg var våra valda ombud till länsstämman som ägde rum i Degerfors söndagen den 21 april. Dessutom deltog Kerstin Pettersson.

Sven Nederman var vår representant vid Hopajolas årsmöte i Naturens hus i Örebro den 22 maj.

Ingela och Ingrid deltog i ett inspirationsmöte inför Naturvänliga veckan den 29 jan. I ett upptaktsmöte

inför Miljövänliga veckan den 25 maj deltog Ingela, Ingrid och Kerstin. Det har varit en kursdag i Örebro om den nya hemsidan och naturkontakt och då deltog Sture, Ingela och Ingrid.

Skrivelser och kontakter med myndigheter och organisationer:

Vi har besvarat en samrådshandling till kommunen gällande utbyggnad av industriområdet norr om Tälleleden. Vi hade ingen erinran mot planförslaget.

Arne har vid möte med Vägverket hämtat information om planerade anslutningar av väg 51 till Pålsboda samhälle och därefter lämnat våra synpunkter till kommunen.

Sture H och Arne hade ett möte med kommunens miljöchef Leif Welander den 10 oktober. Det gällde övergripande synpunkter på kommunens publicering av en naturvårdsplan. Vi tog också upp en del andra naturvårdsfrågor, bl.a. skötseln, eller snarare den bristfälliga skötseln, av ängen i kommunens eget reservat Broby äng.

Klubbstugan i Herrfallsäng:

Inga speciella underhållsåtgärder av huset har gjorts, men vi hade en städdag i maj då vi snyggade till inne i stugan och lade tillrätta nedblåsta takpannor.

Två styrelsemöten har varit förlagda till klubbstugan. Den vid det här laget "traditionella" ugglekvällen startade också som vanligt i klubbstugan och inför Naturnatten den 5 juni samlades vi där för ett knytkalas som följdes av en kvällsvandring bland blommorna och fågelsången ute i ängen. En kväll i

september samlades vi här för kamratlig samvaro till en liten surströmmingsskiva tillsammans med kumlakretsen. 8 deltagare.

Ingemar Hallberg ordnade aktiviteter för en grupp förskolebarn en dag i maj. Det snickrades bl.a. fågelholkar. Träffen blev mycket uppskattad.

I oktober-november hyrdes stugan ut till en hantverkare som på uppdrag av Länsstyrelsen renoverade det andra torpet i reservatet. Han använde stugan som lunch- och rastlokal. I samband med detta sålde vi en av husets nycklar till Länsstyrelsen.

Anemonen:

Vår föreningstidning har som vanligt utkommit med två nummer med Sture Hermansson som redaktör.

Hemsidan:

Hemsidan på Internet har gjorts om. Den skapas nu i ett program som heter Wordpress och Sture Hermansson är nu huvudansvarig för den. På relativt kort tid har han skapat en vacker och funktionell sida. Den nya adressen är hallsberg.naturskyddsforeningen.se

Studiecirklar:

Några av kretsens medlemmar har deltagit i limnologiska studier inom ramen av en "Å-cirkel" som administrerats av Naturskyddsföreningen i Kumla (Åke Teljä).

Under hösten startades en studiecirkel, gemensam för kretsarna i Hallsberg och Kumla. Den hade som grund boken "Jorden vi äter". I den deltog från Hallsbergskretsen Ingela Wallin, Ingrid Ohlsson, Anna-Karin Ryefalk, Monica Nilsson och Annette Persson.

Våren var sen i år. Vid denna vandring runt Hultsjön i studiecirkeln om vatten (13 april) såg vi mest vatten i fast form.

Föreningsmöten och exkursioner:

Onsdag 13 februari. Sydamerika och Antarktis

Arne Holmer berättade och visade bilder på dagcentralen Knuten. 38 åhörare.

Tisdag 12 mars. ÅRSMÖTE

på dagcentralen Knuten i Hallsberg. Förutom ordinarie förhandlingar berättade Sture Hermansson till bilder från Tripphult under rubriken – Rik natur på nära håll. 32 deltagare. **Lördag 16 mars.** Uggleexkursion. Som vanligt samlades vi först i klubbstugan i Herrfallsäng och bekantade oss med Sveriges ugglor genom inspelade läten, som Sture tog fram ur en högtalare. Sedan lyssnade vi i marsnatten ute i lövängen en stund. Där brukar kattugglor höras, men inte denna kväll. Vi fortsatte i en liten bilkaravan genom skogen bort mot Hälla och ned förbi Skogaholm. Inga ugglor hördes men den klara stjärnhimlen erbjöd studier av stjärnbilder och planeter. Vid Sandviksbaden invid sjön Tisaren tändes en lägereld och vi njöt av kaffe, grillad korv mm. Nitton deltagare.

Lördag 6 april. Utflykt till Igeln.

Sjön Igeln i skogen mellan Skogaholm och Pålsboda är en liten fin idyll i landskapet. Fågeltornet, som byggts av Naturskyddsföreningen i Kumla, har renoverats och är nu stabilt med stadig trappa. Ännu låg isen på sjön och där ute stod de första nyanlända grågässen och väntade på våren. Förutom några från Kumlaföreningen deltog Sture Hermansson, Sven Nederman och Monica Nilsson.

Lördag 13 april. Hultsjön runt

En vandring runt Hultsjön. Fortfarande var sjön istäckt. Deltagare från såväl Hallsbergs naturskyddsförening som Naturskyddsföreningen i Kumla. Ingick i Kumlakretsens studiecirkel Ån-22.

Tisdag 23 april. Norrängenbeståndet

Sexton personer deltog i en kvällsvandring i det lilla urskogsområdet cirka tre kilometer sydsydväst om Hallsberg. Det är ett s.k. naturminne med höga, grova, omkring 200 år gamla tallar. Genom området rinner en spännande bäck genom en djup ravin. Ingick i Kumlakretsens studiecirkel Ån-22.

Egbyåsen 27 april. Den sena våren lurade oss fortfarande, men backsippor är vackra även innan de börjat blomma.

Lördag 27 april. Egbyåsen. Länets rikaste bestånd av backsippor.

En resa i Östernärkes natur. Förutom Egbyåsen besöktes Nämndemansbacken, Engelbrektsholmen m.fl. intressanta platser. 20 deltagare.

Lördag 5 maj En dag i Naturvänliga veckan

På förmiddagen städade vi klubbstugan i Herrfallsäng. På eftermiddagen var allmänheten inbjuden till vandring i naturreservatet och de fick svara på ett quiz med priser (påsar med ängsfrö). Vidare tillverkades på olika sätt bon för vildbin.

Monica, Kerstin och Ingrid i städtagen i stugan i Herrfallsäng

Torsdag 9 maj. Vårvandring i Säbylund

Vi deltog i Kumla naturskyddsförenings traditionella vandring.

Tisdag 21 maj. Västkärr och Tångeråsa kyrka

En kvällsexkursion med 13 deltagare från Hallsbergs- och Kumlakretsarna. Vi fick en guidning i den gamla intressanta träkyrkan. Därefter spanade vi från ett fågeltorn ut över den anlagda fågelsjön vid Västkärr, som ligger i kanten av Skagershultsmossen.

Lördag 25 maj. Vandring på Bergslagsleden

Under Inger Erikssons ledning gjordes en vandring mellan Svartå herrgård och Ramundeboda, en sträcka på ca 19 kilometer. 12 deltagare.

Onsdag 5 juni. Naturnatten i Herrfallsäng

Ett knytkalas i klubbstugan som kombinerades med vandring i naturreservatet. 12 deltagare.

Lördag 8 juni. Knuthöjdsmossen och Björskogsnäs

En relativt lång exkursionsresa till nordvästra hörnet av länet. Vi besökte först smålomstjärnarna på Knuthöjdsmossen utanför Hällefors. Därefter njöt vi av blomsterprakten i Björskogsnäs, ett naturreservat invid sjön Torrvärpen. Främsta attraktionen var de hundratals guckusko-orkidéerna, som var i sin bästa blomning. 12 deltagare.

Naturfotografierna på gång i Björskogsnäs

Lördag 29 juni. Trädvandring i Hallsberg

Karl Gustaf Nilsson guidade oss bland träd och buskar i Hallsbergs centralort. Som f.d. trädgårdstekniker i kommunen har han mycket god kunskap om vad som växer i parkerna och längs gatorna. 15 deltagare.

Karl Gustaf visar ett ovanligt träd

Lördag 27 juli. Sinnenas gård och Harge uddar.

Tillsammans med Kumla naturskyddsförening besökte vi en trädgård där det odlades växter för naturmedel m.m. Vi fortsatte sedan med en vandring vid Harge uddar. 13 deltagare

Lördag 3 augusti. Ängens dag

I år kunde vi bekymrat konstatera att kommunen inte hade låtit slå ängen ordentligt så som utlovats. Vi gjorde inget annat arbete i ängen än att med liarna bana väg fram till och runt sittplatsen. Sedan gick vi runt på naturstigen genom lunden och gjorde den mer lättframkomlig. 8 deltagare.

Fredag 9 augusti. Fladdermöss i Viby

Vi besökte på kvällen de två fågeltornen i sydöstra kanten av Vibysjön. Vi såg gluttsnäppa, tranor, grågäss och flera bruna kärrhökar. När det skymde började vi spana efter fladdermöss med en detektor. Över det vattenfyllda diket flög minst en fladdermus fram och åter. Vi förflyttade oss till hembygdsgården. Även där kunde vi höra fladdermusknatter i detektorn. 12 deltagare.

Lördag 14 september. Svampexkursion

Utgångsläget var dåligt. Vi hade en mycket torr sommar bakom oss. Andra svampexkursioner i landskapet hade

inställt pga. för lite svamp i markerna. Karl Gustaf som var ansvarig för vår svamputflykt förutskickade att om vi hittade 30 olika arter kunde vi skatta oss lyckliga. Vi fann drygt 100 arter.

Ingrid Ohlsson hade lyckats finna en överraskande bra lokal i en något fuktig blandskog strax söder om Trystorp. Genomgång av svamparna gjordes vid bord i Trystorps ekäng. 15 deltagare.

Lördag 28 september. Tranor och gäss vid Kvismaren

Vi samlades vid Öby kulle vid 18-tiden och vandrade på vallen bort till plattformen vid Fågelsjön. Här fick vi vänta någon timme innan den stora inflygningen av tranor började. De samlades för nattvila utanför vassen framför oss och så småningom ställde de sig även i det grunda vattnet lite närmare plattformen. När det började bli riktigt mörkt och tranorna börjat komma till ro kom det allt fler flockar med gäss som landade för övernattning ute på vattnet. Där såg vi också sångsvanar och några vitkindade gäss. Med hjälp av ficklampor snubblade vi så småningom tillbaka till bilarna. Arne guidade. 15 deltagare.

Hallsbergsmarken – Miljövänliga veckan. Fredagen den 4 oktober

Vi deltog med ett marknadsstånd på Hallsbergsmarken, en aktivitet i anslutning till Miljövänliga veckan. I år var temat ”Handla eko! – Handla mer ekologisk mat”. Samtidigt hade vi under ett par veckor en utställning på detta tema och med presentation av

föreningen på biblioteket i Hallsberg. Utställningen var sedan under en tid också på biblioteken i Pålsboda och Vretstorp.

Onsdag 16 oktober. Klimatvänlig matlagning.

Under ledning av Eva Sääv fick ett gäng medlemmar lära sig laga mat på miljövänligt sätt i Transtensskolans hemkunnssal. Intresset var stort. 20 deltagare.

Söndag 17 november. Medlemmarnas bilder i Kantakrogen i Hallsbergs hembygdsgård.

Traditionsenlig bildvisning av medlemmarna och servering av kaffe med bröd. Glädjande god anslutning. 24 deltagare.

Medlemsantalet:

Medlemsantalet har ökat under året. Senaste rapporten från rikskansliet angav 191 fullbetalande medlemmar (310 inräknat familjemedlemmar).

Ekonomi:

Beträffande ekonomin hänvisas till särskild berättelse.

Slutord:

Som framgår av redogörelsen ovan har vi i Hallsbergskretsens även i år haft många aktiviteter tillsammans med Naturskyddsföreningen i Kumla. Vi tackar dem för ett givande och trevligt samarbete och hoppas på ett fortsatt sådant.

Vi överlämnade en vacker blomma före jul med ett varmt tack till dagcentralen Knuten där vi fått vara vid möten av olika slag under året.

Slutligen vill vi tacka medlemmarna för visat förtroende och önskar föreningen fortsatt framgång i arbetet.

Hallsberg den 11 mars 2014

Sotterns skärgård

Sottern i sydöstra Närke är en av Närkes största sjöar, drygt en mil lång. Sjön är en s.k. rännstenssjö, dvs. den ligger i en förkastning som går genom landskapet från väster till öster. Berggrunden sjönk för miljoner år sedan, mest i den södra kanten. Därför är sjön grund i norr och djup i söder. Största djupet är ca 18 meter. Norr om sjön har vi ett delvis uppodlat jordbrukslandskap, i söder höjer sig landet och på urbergsgrunden har vi mörka barrskogar. Tisaren strax västerut är på samma sätt en rännstenssjö vid samma förkastningsbrant och båda sjöarna har en skarp rak strandlinje längs förkastningen i söder.

Det är den norra grunda delen av Sottern som skyddats genom reservatsbildning. Här ligger en liten sötvattensskärgård av holmar, små öar, uddar och skär. Onekligen är skärgården en mycket vacker del av sjön att färdas genom med båt eller kanot. Men man får ta det försiktigt, överallt ligger dolda vassa klippor och lurar strax under vattenytan. Sjön är populär och det är ett hårt tryck från friluftslivet. Soliga varma sommardagar kan det vara hundratal människor ute på sjön och minst lika många på badplatserna. Man solar på klipporna, grillar, fiskar, tältar och surfar efter motorbåtar eller på bräddor med vindens hjälp.

Att man har fredat en mindre del av Sottern beror på att sjön hyser en mycket rik natur. På öarna växer höga, grova månghundraåriga tallar, bland de äldsta man kan finna i länet. Någon avverkning har inte skett i mannaminne. Det är Brevens bruks AB som äger området. Fågellivet är mycket rikt. Här häckar fiskgjusar som bygger sina jättelika bon i de grova tallkronorna. Ute från sjön hör man storlommarnas ödesmättade rop, inte minst under lugna ljusa sommarnätter. På

klipphällarna häckar vitfågel: gråtrut, fiskmåsar, skrattmåsar och fisktärnor. Inne i vassarna och våtmarkerna intill sjön gömmer tranor, knölsvanar, sångsvanar, kärrhök och ibland rördrommar sina bon och ungar. Nykomlingar i faunan de senaste decennierna är kanadagäss. De fanns inte alls i Sverige för 50-60 år sedan och helt nyligt har även grågäss börjat bygga bon vid sjön. Som nya får vi också betrakta skarvarna som besöker sjön för att proviantera. Senaste nykomlingen är de små vitkindade gässen som normalt bara finns uppe i Norra Ishavet norr om Sibirien, men som på senare år ändrat vanor och nu allt oftare ses stanna och häcka i södra Sverige. Den ovane skådaren gör kanske misstaget att tro det är småvuxna kanadagäss. Även havsörnen är en nykomling som till vår stora glädje slagit sig ned i sjön, dock inte helt okontroversiellt eftersom örnparet tränger undan gjusarna. De tvingar gjusarna att lämna från sig sina nyfångade fiskar. Gjusungarna drabbas av svält.

Om man vill leta sig dit så finns reservatet 2 mil rakt öster om Hallsbergs centrum. Det ligger på gränsen mellan Örebro och Hallsbergs kommuner, ungefär hälften i vardera kommunen. Det är lite svårt att komma ut i reservatet utan båt eller kanot. Under sommaren är det dessutom helt förbjudet att vistas i delar av området. Då ska lommarna och gjusarna ha det lugnt omkring sina bon med ägg och ungar. Vid Gillberga gård kan man på en liten väg köra ut mot Gillberga udde och där blicka ut över Sottern. På liknande sätt kan man vid Bystad vandra ut på Bystadnäset och spana ut över reservatet. Småbåtshamnar finns vid Svennevad, Gillberga, Kilsmo och i Knipphammarsviken.

/Arne Holmer

Sjupellestenarna med
kanadagås, skarv och gråtrut.

Fisktärna med nästan vuxen
unge

Herrfallsäng

Herrfallsäng är ett gammalt välkänt utflyktsmål i hallsbergstrakten. Den användes bl.a. till midsommarfirande och dans, men redan 1934 blev slätterängen naturreservat och dansandet i ängen fick upphöra. Reservatet är ovanligt genom att det nästan utan uppehåll i hävden övergick från kulturmark till naturvårdshävd. Numera är det utvidgat till att omfatta både slättermark, betesmark och naturskogsartad lövskog.

I reservatet har noterats mer än 300 arter kärlväxter, vilket bl.a. beror på det gynnade läget i slutningen över kalkrik berggrund. Här finns också arter som hjälpts dit på olika sätt. Sankt Pers nycklar som pryder omslagsbilden har kommit in på senare år och spridit sig i ängen. Kungsängsliljan är inte heller ursprunglig och den har dessutom lockat hit vildsvinen som bökar bland lökarna varje vinter.

Ett problem som visat sig på senare år är sjukdomar på träd, både almsjuka och askskottsjuka har kommit hit. Framtiden får utvisa hur det slutar.

/Sture Hermansson

Ormtunga är en sällsynt ormbunke med udda utseende. Det som ser ut att vara ett fröax är ett specialiserat blad där sporer produceras

Rödkämpar växer mest i ängar och hagar

Gullvivan blommar i mängder i Herrfallsäng

Kungsängsliljan har kommit in på senare år

Sköllersta prästäng

Prästängens i Sköllersta tillhör svenska kyrkan. Förr i tiden avlönades prästen genom att en liten del av landskapet uppläts till hans försörjning. Han fick lite åker, kanske lite ängar och betesmarker. Nu är prästens vackra beteshage ett naturskyddat område för allmänheten att besöka och njuta av. Där växer stora gamla ekar och under dem en underbar vitsippsmatta på våren. Prästen avlönas numera på annat sätt.

Reservatet ligger bara några hundra meter norr om Sköllerstas centrum, strax intill idrottsplatsen.

Så många sällsynta växter finner man inte där. Det är det vackra ekbeståndet, planterat på 1800-talet, och den närmast överväldigande rika vitsippsmattan som lockar till besök. Ser man sig noga omkring så finns där naturligtvis även annan flora, hasselbuskar, nunneört, smörblommor av olika arter, gökärt, violer och mot hösten svampar som gillar just lövskogsmiljön. Norra delen av reservatet ska få växa fritt och utvecklas mot lövurskog. Den södra delen ska skötas så den hålls öppen genom bete med får eller nötkreatur.

/Arne Holmer

Broby äng

Broby äng i Viby har vi skrivit om förr i Anemonen. Det är Hallsbergs kommuns reservat där vi i Naturskyddsföreningen deltar i skötseln. Från vägen mellan Brändåsen och Vallby (den gamla vägen som går längs motorvägen) tar du av vid en skylt med sevärdhetskringla och ordet Naturreservat. Ursprunget till reservatet är en ängs- och betesmark som fått växa igen till en lund med en rik svampflora.

Du kan se mera bilder och karta på vår hemsida.

/Sture Hermansson

Potatistryffeln är en svamp med ett lite udda utseende. Det är en av de över 400 svamparterna i Broby äng.

Många av svamparna lever av den döda veden i skogen. Här är en borstticka

En dag i slutet av april när blåsipporna börjar bli överblommade kan du se den lilla smånunneörten blomma i ängen.

En dag när det nyss har regnat och det fortfarande är fuktigt är det tid att njuta av mossorna. Ta med en lupp och titta närmare! Här är en art som kallas vedblekmossa. Den växer på mulnande ved på marken och är en av de ca 40 arter mossor som noterats i Broby äng

GRODANS ÅR

Sture Hermansson

I Naturskyddsföreningens kretsbrief kunde man i slutet på 2013 läsa att nästa år (2014) utsetts till Grodans år.

Kretsbriefen skickas ut till kretsarna. Du kan läsa det på Naturkontakt, se annan artikel i denna tidning.

Vi uppmanas att anordna grodaktiviteter i vårt vårprogram. Vi har inte hunnit få med någon sådan aktivitet, men gör gärna själv ett besök i naturen. För den som bor nära Hallsberg är Tomta hagar en klassiker. Vi ordnade en utflykt dit för ett par år sedan men den gången ville inte vårens almanacka samarbeta med vår programalmanacka. Grodorna hade inte kommit fram från sina övervintringsplatser ännu. I år får du själv försöka pricka in tiden. I Tomta hagar finns annars alla de fem arter groddjur som förekommer i vårt område: Större och mindre vattensalamander, åkergroda, vanlig groda samt vanlig padda. De kommer fram tidigt på våren när isen smält och dammarna är fyllda av vatten.

Paddorna i Tripphultsjön som du kunde läsa om i förra numret av Anemonen är också trevliga att besöka i slutet av april eller början av maj.

Åkergrodor i Tomta hagar. Under leken blir de mer eller mindre blåfärgade. På hemsidan kan du se bilder på alla våra fem arter groddjur.

Grodorna är hotade

Den stora anledningen till att utropa ett speciellt år för grodorna är att detta är en grupp där många arter är hotade till sin existens. Det gäller över hela världen, och mycket arbete har lagts ner på att ta reda på varför.

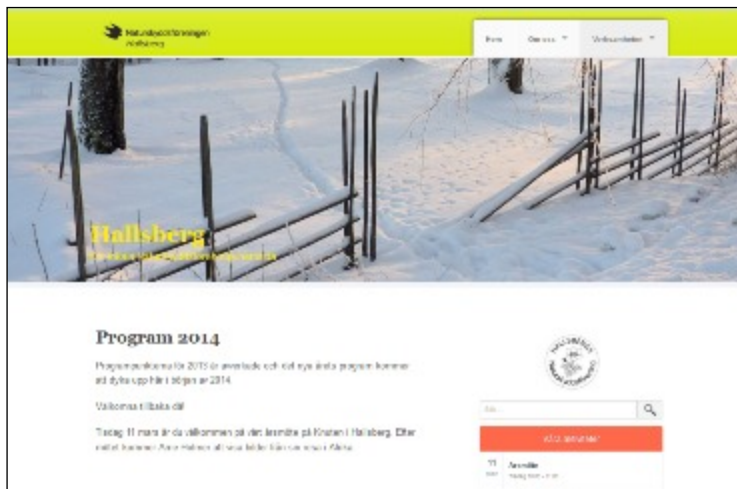
De främsta anledningarna är som vanligt människans aktiviteter. När vi dikar ut våtmarker försvinner grodornas fortplantningsmöjligheter och när klimatet blir varmare ändras miljön på ett sätt som många arter inte klarar.

Hos oss kan också trafiken vara ett problem när grodor i hundratals ska ta sig till sina fortplantningsplatser och måste passera en trafikerad väg. Då kan det bli massaker på en stor del av de långsamma små djuren. På en del platser, t.ex. i Fjugesta har man gjort särskilda grodtunnlar under vägen.

Det har också visat sig att en svampsjukdom som spritt sig med grodor i fångenskap är ett hot för många arter. Sjukdomen finns naturligt hos den afrikanska klogrodan utan att grodorna blir sjuka av dem, men när andra arter drabbas av svampen blir deras tunna och känsliga hud förändrad så att de inte kan utbyta ämnen med omgivningen som de brukar. Ett par grodarter, en i Costa Rica och en i Australien har redan utrotats, mycket beroende på svampsjukan. Sjukdomen har nu påvisats i flera europeiska länder men ännu inte i Sverige.

Anledningen till att klogrodan spritts över världen är att man upptäckte att den kunde användas för att undersöka om en kvinna är gravid eller inte. Den exporterades därför till många länder där den hålls i fångenskap och används som försöksdjur.

VÅR NYA HEMSIDA

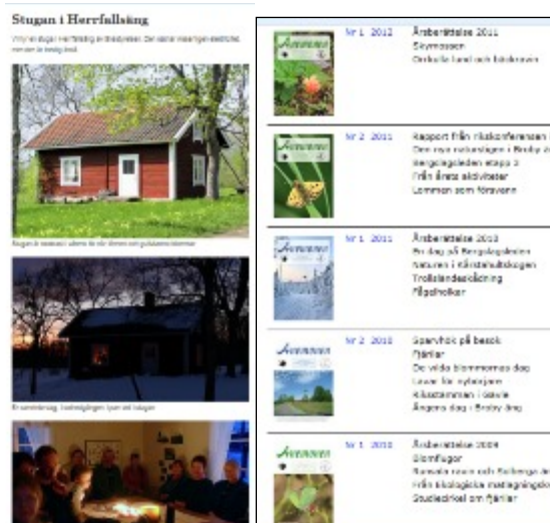
Som du kanske märkt har Naturskyddsföreningen ändrat utseende på sin hemsida. Som en fortsättning på detta och av tekniska skäl med föråldrad programvara mm har också kretsarnas fått nytt utseende. Vi använder numera systemet WordPress och vi har också ny adress:

hallsberg.naturskyddsforeningen.se.

Tanken är att den ska vara lättare att underhålla och uppdatera. Där kan du gå in och se vad som händer. Framför allt vill jag uppmana dig att kontrollera inför våra utflykter att allt går enligt planerna. Ibland blir vi tvungna att ändra i det publicerade programmet, men på hemsidan ska alltid den aktuella versionen finnas.

Innehållet på sidan är under utveckling, om du har förslag tar jag gärna emot dem.

/Webredaktör Sture Hermansson

Ett par glimtar från innehållet på vår hemsida. De gör sig bättre i färg, så besök hemsidan och titta själv.

Till höger ser du en del av innehållsförteckningen på sidan om Anemonen. Alla gamla Anemoner finns nu upplagda som pdf-filer.

NATURKONTAKT

VÄLKOMMEN TILL NATURKONTAKT!

Naturkontakt är Naturskyddsföreningens forum för alla medlemmar. Är det första gången du är här? Har du fått en länk till en sida inne på Naturkontakt som du vill läsa? På den här sidan skaffar du ett användarnamn och lösenord, sedan är det bara att logga in!

>>>

Användarnamn

Lösenord

Logga in

Ny användare? [Klicka här!](#) Glömt ditt lösenord?>

Naturkontakt är Naturskyddsföreningens hemsida för intern information och debatt.

Sidan har adressen naturkontakt.naturskyddsforeningen.se

För att du ska kunna ta del av innehållet och delta i debatter måste du skaffa en inloggning. Det är inte svårt, men du måste vara medlem och ange både medlemsnummer och personnummer. Sedan är det bara att logga in och delta.

Man kan diskutera olika saker inom vårt intresseområde, se ett urval av rubriker till höger.

På vår hemsida finner du denna bild med direktlänk till naturkontakt.

Forumöversikt	
Forum	
Tips och nyheter	Har du sett en fantastisk film och vill tipsa lärt? Gör det här! Här diskuterar vi dessutom
Föreningen	Om Naturskyddsföreningen, föreningsarbete, Snack-träder om och för din krets, nätverk
Fritt forum	Allt som inte rymts under de andra forumen utanför Naturskyddsföreningen.
Livsstil och omställning	Litterär pedicering, Utsval, resursförbrukning
Miljö och samhälle	Prata om politik, ekonomi, samhällsplanering

Du hälsas välkommen till

Årsmöte

i Hallsbergs Naturskyddsförening

Tisdag 11 mars kl. 19.00

Dagcentralen Knuten, Hallsberg

Program:

Sedvanliga årsmötesförhandlingar

Förslag till revision av stadgarna, se nästa sida!

Arne Holmer

berättar och visar bilder från sin resa i Afrika.

Varmt välkomna!

Kaffe serveras

Ta gärna med intresserade vänner

Styrelsen

PROPOSITION TILL ÅRSMÖTET:

NYA STADGAR

Våra nuvarande stadgar antogs 1990 och reviderades 1994.

På begäran från riks behöver vi nu ändra våra stadgar igen för att få dem i samklang med riks och andra kretsars stadgar. Skillnaderna är inte omstörtande, men på några punkter skiljer sig förslaget till de nya stadgarna. De nuvarande och förslaget till nya stadgar

kan hämtas från vår hemsida hallsberg.naturskyddsforeningen.se.

I förslaget till nya stadgar är de delar som innebär nyheter markerade med blå text.

De flesta förändringarna är av formell och organisatorisk karaktär, men också verksamhetsparagrafen får en helt ny lydelse. Se nedan

Vår nuvarande verksamhetsparagraf

4§

Kretsen ska arbeta för Naturskyddsföreningens syften samt i första hand hos kommunala organ tillvarata natur- och miljövårdens intressen.

Kretsen ska i sin verksamhet

- bevaka natur- och miljövårdsfrågor
- bedriva upplysningsverksamhet
- väcka opinion i väsentliga frågor
- påverka myndigheter - främst kommunala organ och politiker till effektiva insatser inom natur- och miljövårdens område.
- verka för saklig undervisning i natur- och miljövärd såväl vid skolor och andra läroanstalter som i det fria bildningsarbetet.

Kretsens verksamhet ska stimulera medlemmarnas natur- och miljövårdsintresse och ge möjligheter till vidgade kunskaper på området.

Kretsen ska söka samarbete med andra organisationer, som har intresse för natur- och miljövärd.

Förslag till ny verksamhetsparagraf

§ 2 Verksamhet

Naturskyddsföreningen ska:

- verka för att hos människor väcka och underhålla känslan för naturen och dess värden,
- verka för att människans samhälle och verksamhet anpassas efter naturens förutsättningar,
- väcka opinion och påverka beslut rörande naturskydd och miljövärd samt verka för skydd och vård av värdefull natur, bland annat genom markförvärv eller på annat sätt,

Naturskyddsföreningen ska i hela sin verksamhet, inklusive vid tillsättning av valberedningar och styrelser, eftersträva jämn könsfördelning samt beakta mångfalds- och åldersperspektiv.

STUDIECIRKLAR

Vi fortsätter vårt samarbete med Kumla naturskyddsförening

I år arrangerar vi följande studiecirklar

Ån 23

Det är den 23:e cirkeln för Kumla Naturskyddsförening med tyngdpunkt på vatten. I år planerar vi följande aktiviteter:

- Besök i Viadammarna (Hackvads Via)
- Mikroskopstudier (inomhusträff på Ekenäs)
- Vildmarksläget vid Långviken - Mikroskopstudier i fält.
- Öjamossen. Mätningar i Älgasjön och mera mikroskopstudier.

Livet i vattnet består till största delen av mikroskopiska varelser, och som du ser är det stark inriktning på mikroskopstudier i år. För ändamålet har vi inköpt ett mikroskop med lysdiodbelysning som fungerar med batteridrift.

Vind- och solkraft

Här planerar vi följande aktiviteter:

- Två teorikvällar om solceller och solpaneler respektive vindkraft.
- Ett besök vid en anläggning med solenergi i Viby.
- Ev. ett besök vid ett vindkraftverk

Geologi

Här gäller det Närkes berggrund, både urberget och de sedimentära bergarterna. Vi planerar följande aktiviteter:

- Besök vid drumlinutgrävning. Troligen blir det en utgrävning (från Lunds universitet) i år också i en av vdrumlinerna i Hackvad-trakten.
- En teorikväll om Närkes sedimentära bergarter
- Ev. Besök vid Ranstad. Återställande av skifferbrott m.m.
- Vandring i Kvarntorpsområdet bland de sedimentära bergarterna. Ingår också i det ordinarie utflyktsprogrammet 12 augusti.
- Brevengången. En diabasgång som är resultatet av vulkanisk aktivitet för ca 1200 miljoner år sedan. Ingår också i det ordinarie utflyktsprogrammet 27 september.

För samtliga studiecirklar gäller att det exakta programmet bestäms vid cirkeln's början (utom det som ingår i det ordinarie utflyktsprogrammet).

Anmälan senast 30 april till
Sture Hermansson 0582-13587
e-post: sture@sturehermannsson.se
eller

Åke Teljä 019-57 89 62.
e-post: telja@telia.com

PROGRAM 2014

Tisdag 11 mars	Årsmöte Efter årsmötet visar Arne bilder och berättar från sin resa i Afrika. Dagcentralen Knuten, Hallsberg kl. 19.00 <i>Ansvarig: Ingela 0582-16153</i>
Lördag 22 mars	Ugglekväll Vi samlas i stugan i Herrfallsäng och fikar och lyssnar till inspelade ugglor. Sedan fortsätter vi med att försöka lyssna till levande ugglor i naturen. Kvällen avslutas med korvgrillning runt en brasa någonstans. <i>Samling vid Konsum Hallsberg kl. 18.00 eller Herrfallsäng kl. 18.30</i> <i>Ansvarig: Arne 0582-40758, Sture 0582-13587</i>
Söndag 6 april	Igeln Fågelsjön i barrskogen mellan Skogaholm och Pålsboda. Fågeltornet är nyrenoverat och rastplatsen med grillplas vid tornet är iordningställd. <i>Avresa Konsum Hallsberg kl. 08.00</i> <i>Ansvarig: Sture 0582-13587</i>
Lördag 12 april	Orrspel på Vargavidderna Vi besöker orrspelet på reservatet sv om Laxå <i>Avfärd från Konsum Hallsberg kl. 03.15</i> <i>Ansvarig: Sture 0582-13587, 072-72 13587</i>
Söndag 27 april	Länsstämma i Naturskyddsföreningen I år är det vi som arrangerar länsstämman Det blir stämma på förmiddagen, lunch och sedan en utflykt någonstans. Programmet är ännu inte klart, men du är välkommen att delta. Uppdaterad information finns på vår hemsida <i>Ansvarig: Ingela 0582-16153</i>

PROGRAM 2014

Torsdag 8 maj	Gallabergsbäcken En bäckravin med rik natur sydväst om Vretstorp <i>Avfärd Konsum Hallsberg kl. 18.00 F.d. bensinmacken vid infarten till Vretstorp. 18.20</i> <i>Ansvarig: Ingrid tel. 0582-71037</i>
Lördag 17 maj	Vårvandring i Säbylund Kumla Naturskyddsförenings traditionella vandring <i>Avresa Konsum Hallsberg 05.40</i> <i>Ekenäs 06.00</i> <i>Ansvarig: Ingalill Teljå 019-57 89 62. Sture 0582-13587 072-72 13587</i>
Lördag 24 maj	Vandring på Bergslagsleden Etapp 12 Leken-Sixtorp <i>Avresa Konsum Hallsberg 8.00</i> <i>Ansvarig: Inger 0582-13075</i>
Torsdag 5 juni	Nattsjungande fåglar vid Kvismaren Vi firar naturnatten med att lyssna till nattens alla fåglar vid Kvismaren <i>Konsum Hallsberg 21.00. Öby kulle 21.20</i> <i>Ansvarig: Arne 0582-407 58</i>
	Riksstämman I år arrangeras riksstämman i Örebro 14-15 juni.
Lördag 28 juni	Tåkern och Hagebyhöga och kanske Vadstena kloster <i>Vi åker i egna bilar. Föranmälan om du inte har plats i bil.</i> <i>Avresa Konsum Hallsberg 07.15</i> <i>Ansvarig: Åke Teljå 019-57 89 62. Sture 0582-13587 072-72 13587</i>
Lördag 2 augusti	Ängens dag i Broby äng Vi ser till ängen och naturstigen <i>Konsum Hallsberg 9.00. Broby äng 9.30</i> <i>Ansvarig: Sture 0582-13587 072-72 13587</i>

Våra vänner i Kumla har också ett intressant program.
www.kumla.naturskyddsforeningen.se

PROGRAM 2014

Vi är en krets av
 Naturskyddsföreningen

Tisdag 12 augusti	Vandring i Kvarntorpsområdet Vi tittar särskilt på de fossilrika sedimentära bergarterna som är speciella för området. Ingår också i vår studiecirkel Geologi <i>Avresa: Konsum 18.00</i> <i>Ansvarig: Sture 0582-13587 072-72 13587</i>
Lördag 6 september	Svamputflykt <i>Avresa kl. 9.00 från Konsum Hallsberg. Därifrån åker vi till lämplig svamplokal.</i> <i>Ansvarig: Karl Gustaf tel. 0582-50440</i>
Lördag 27 september	Brevengången En stor diabasgång, som är resterna efter vulkanisk aktivitet för ca 1200 miljoner år sedan. Hur syns den i naturen? och hur har den påverkat det som växer där? Ingår också i vår studiecirkel Geologi <i>Avresa: Konsum Hallsberg 9.00</i> <i>Ansvarig: Sture 0582-13587 072-72 13587</i>
Söndag 16 november	Medlemmarnas bilder Vi kopplar av med fika och några bilder från året som gått. <i>Kantakrogen Hallsbergs hembygdsgård kl. 17.00</i> <i>Ansvarig: Ingela tel. 0582-16153</i>

OBS! Vi måste göra programmet månader i förväg.
Det har hänt att vi har varit tvungna att ändra efter att Anemonen kommit ut.
Kontrollera med vår hemsida eller ansvarig för aktiviteten.
www.hallsberg.naturskyddsforeningen.se

Info via e-post

Om du lämnar din e-postadress till riks eller direkt till mig kan du få del av den information och påminnelse jag skickar ut inför varje aktivitet.
sture@sturehermannsson.se

Studie
främjandet

Våra arrangemang
sker i samarbete med
Studiefrämjandet

Några bilder från årets aktiviteter

Knuthöjdsmossen

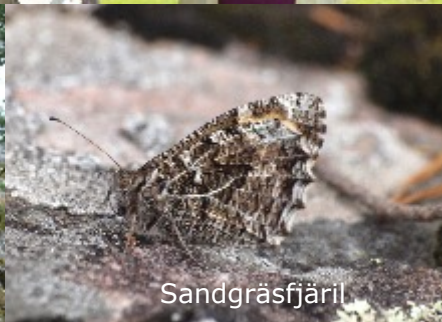
Igeln

Trädvandring

Harge uddar

Sandgräsfjäril

Sinnenas gård

Hävla bruk